

Procedury reagowania na cyberprzemoc w szkole

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice lub inni uczniowie- świadkowie zdarzenia, nauczyciele. Dopuszczalne jest anonimowe zawiadomienie o akcie przemocy na terenie szkoły, np. poprzez list, telefon.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia i zabezpieczenie dowodów

1. Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego i dyrektora.
2. Pedagog szkolny/Psycholog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie, ustalenie ewentualnych świadków (w procedurze interwencyjnej możliwe jest zaangażowanie nauczyciela informatyki, szczególnie na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemocy).
3. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane przez nauczyciela, wychowawcę lub inną osobę, która ma taką możliwość. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
4. Formy zabezpieczenia dowodów:
 - **Telefon komórkowy** Zapisanie wiadomości zarówno tekstowych, jak i nagranych na pocztę głosową w pamięci telefonu.
 - **Komunikatory** Skopiowanie rozmowy do dokumentu Word (lub innego edytora tekstu), zapisanie i wydrukowanie. Zapisanie zrzutu ekranu.
 - **Strony serwisów społecznościowych, www** Zachowanie kopii materiału za pomocą zrzutu ekranu
 - **Czat** Wydruk lub kopia zrzutu ekranu
 - **E-mail** Wydrukowanie wiadomości oraz przesłanie ją do nauczyciela lub pedagoga, który zajmuje się ustaleniem okoliczności zajścia. Zachowanie całości wiadomości, a nie tylko samego tekstu, jest bardziej pomocne, ponieważ zawiera informacje o jej pochodzeniu.
5. Dokumentacja
 - Należy sporządzić notatki służbowe z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
 - Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy) podpisuje on notatkę po jej sporządzeniu.
 - Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis, itp.).

3. Analiza zdarzenia przez wychowawcę, psychologa, pedagoga oraz dyrektora w sytuacji gdy sprawca jest uczniem szkoły.

- Jeśli sprawca lub/i jego rodzice odmawiają współpracy lub niestawiają się do szkoły, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Policję lub /i Sąd Rodzinny.
- W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z

pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor zwraca się do Sądu Rodzinnego z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z Ustawy o Postępowaniu w Sprawach Nieletnich.

4. Działania wobec sprawcy przemocy

1. Rozmowa z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu:
 - ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - sprawca otrzymuje jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
 - omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
 - zobowiązanie sprawcy do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów;
 - określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy;
 - jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;
 - brak konfrontacji sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

2. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:
 - rodzice sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznają się z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środkach dyscyplinujących i wychowawczych wobec ich dziecka;
 - w miarę możliwości pozyskanie rodziców do współpracy i ustalenie jej zasad;
 - wspólne z rodzicami opracowanie projektu kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

3. Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:
 - praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii.
 - w uzasadnionym przypadku skierowanie ucznia do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

4. Zastosowanie środków dyscyplinująco-wychowawczych wobec sprawcy cyberprzemocy:
 1. Celem sankcji wobec sprawcy cyberprzemocy jest:
 - zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi;
 - wzbudzenie refleksji na temat swojego zachowania, zrozumienie krzywdy jaką spowodował i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości;
 - pokazanie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana i że szkoła jest w stanie efektywnie zareagować w tego rodzaju sytuacjach.

 2. Podejmując decyzję o rodzaju kary należy wziąć pod uwagę:

- rozmiar i rangę szkody – czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci itp.;
- czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
- świadomość popełnianego czynu – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze (niektóre akty cyberprzemocy popełniane są nieświadomie lub z niewielką świadomością konsekwencji), jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości itp.;
- motywację sprawcy – należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie;
- rodzaj rozpowszechnianego materiału

5. Działania wobec ofiary przemocy

1. Uczeń będący ofiarą cyberprzemocy ma możliwość otrzymania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w następujących formach: wsparcia psychologicznego, porady (w aspekcie poczucia bezpieczeństwa i nie doprowadzenia do eskalacji prześladowań) oraz monitoringu.
2. Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog, psycholog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

6. Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

1. Osoba, której uczeń zaufał, informując o jakimkolwiek akcie przemocy, a więc także cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem.
2. Postępowanie interwencyjne wymaga od wyjaśniającego sprawę dyskrecji i poufnego postępowania, należy wzbudzić zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię.
3. Nie należy konfrontować świadka ze sprawcą, jako metoda wyjaśniania sprawy ze względu na bezpieczeństwo i nie narażanie go na odwet ze strony agresora.

